

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. An responsor casuum conscientiae possit consulere in his, quae pertinent ad utilitatem interrogantis juxta aliorum opinionem contra propriam, itaut vir doctus possit relicta opinione, quam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

Ref. 35. r. cursum prope finem, & in Ref. 16. s. Nec valet intermedium, & finem, vers. Respondeo. & in tom. 7. tr. 3. Ref. 99. § 2. breuiter ad medium, vers. verè, & in Ref. 100. etiam cursum, & in Ref. 149. Quaro secundo ad lin. 2. scilicet in tr. 1. Ref. 54. § 1. & latè in tam. 9. tr. 2. Ref. 262. § 1. & seq. & cursum ibi ex doctrina R. Col. 167. & 169. & hic infra in tr. 4. Refol. 28. à lin. 2.

firmant aliqui Doctores, vt Ioan. Andreas, Gregorius Lopez, Bartolus, Baldus, Alexander, & alij, quos refert Roderic. in *Summ. quest. Regul. tom. 2. q. 62. arr. 13.* quimodò referent Azor. *tom. 1. lib. 13. cap. 3. quart. 2. vers. secundo est*; Abbas, Silu. Arm. & alij aperte docent huiusmodi Equites non esse propriè Religiosos, sed latè tantum. Ita ille.

2. Sed proflus aduersus illam contrariam omninò firmandum est; & ideo Pater Turrianus in *ensuris Theol. cent. 3. dub. 18.* sic ait, An sit probabile asserere, milites S. Ioannis non esse Religiosos? Non desuit qui ita sentiat, sed omninò improbabile est, vt multi sentiant, & constabit ex dicendis infra de essentia status Religiosi. Hæc Turrianus.

3. Vnde stante communi opinione DD. & tot Bullis Pontificiis apertissimè loquentibus, sacrarum Congregationum responsionibus, & S. Rotæ infinitis Decisionibus, tenerarium existimo hodie aliter sentire, ac docere: & idè Magister Texeda ex inclito Ordine Dominicano in *controu. Theol. mor. tom. 1. lib. 1. tract. 1. controu. 2. num. 5.* sic asserit: Dico teritiò Equites Militares D. Ioan. pro vt nunc sunt in Ecclesia, sunt verè, & propriè religiosi, & in vero statu religioso. Hæc conclusio est communis, & probatur, quia emittunt tria essentialia vota in manibus Prælati, in Religione militari approbata, quæ est vera Religio instituta, & confirmata ab Vrbano Pontifice Max. propter bonum, & religiosum finem, scilicet iustum bellum quod suapte natura ordinatur ad defendendam fidem Christianam, & Ecclesiam ab insidiis inimicorum eius, ergo, prob. anteced. quia huiusmodi Equites militares emittunt verum, & integrum votum castitatis secundum regulam approbatam, & votum obedientiæ in manibus superioris, & promittunt perfectam paupertatem, qualiter illi statui decens est, & efficiuntur dominij incapaces, ergo, &c. Hæc ille, & vt dixi communiter Doctores.

4. Rectè itaque Pater Lezana in *summ. quest. Reg. tom. 2. c. 5. num. 5.* dixit pro comperto esse, Milites S. Ioan. veros esse Religiosos, & Leander de *Sacr. 10. 2. tr. 4. d. 14. quest. 110.* & Pellizarius in *Man. Regul. 2. 1. tr. 1. c. 3. n. 30.* dicunt hoc indubitatum esse, & certissimum.

5. Hinc Ioannes de Soria in *Epilogo summarum part. 2. tr. 1. sect. 4. disp. 2. §. circa commutationem*, sic ait: Item potest commutari virtute Bullæ votum Religionis D. Jacobi, Calatravæ, & Alcantaræ: quia sub opinione est, an sit reservatum; minimè tamen votum Melitenis; quia isti equites sunt verè Religiosi, taliter, vt per professionem dirimatur matrimonium ratum.

6. Et idè non grauabor hic apponere verba Magistri Gallego in *Bulla Cruciatæ cap. 9. claus. 9. part. 3. dub. 160.* sic itaque asserit. [El voto de entrar en la Religion militar de los Cavaleros de la orden de San Iuan es reservado al Sumo Pontifice; y affini el Obispo le puede dispensar, ni el confessor por la Bula comutar, porque esta es verdadera, y propria Religion, tienen por instituto, y profession solemne la castidad, de suerte que no se pueden casar: y assi el Cavalero que professasse en esta Religion de San Iuan, aunque estuiesse casado por palabras de presente, no auiendo consumado el matrimonio es la profession valida, y se dirime y anula el matrimonio rato no consumado, como sucede en las demas Religiones que tiene la Iglesia como ensena nuestro maestro Fr. Pedro de Ledesma de matrimonio questione sexagesima prima, articulo secundo. en la solucion del argumento quarto principal, y en la suma de matrimonio cap. 28. circa del fin. y de hecho se hà dado por nulo el matrimonio rato no consumado contrahido por vn Cavalero que professò en la orden de San Iuan, como afirma Tho.

Sup. primo contento in hoc latè in tom. 4. tr. 3. Ref. 99. & c.

Sup. hoc ex contentis in seqq. §§. vlt. que adnor. seq. in c. 4. tr. 3. Refol. 98. §. Et idè.

Sanchez lib. 2. de matrimon. disputat. 18.

7. De manera que esta esclarecida orden militar de San Iuan, de tanta importancia para vna Monarquia Christiana, y exaltacion de la Santa Fe Catolica es verdadera y propia Religion contres votos solemnes de Pobreza, Obedientia, y Castidad.] Ita ille.

Vide etiam Andream Mendo in *Bulla Cruciatæ disp. 26. c. 12.*

8. Non debet igitur Pater Vidal contrariam sententiam probabilem vocare, & Auctores (quos pro fecit) vel loquantur de aliis Religionibus militariibus, vel non viderunt tot Bullas Pontificum, declarationes Cardinalium, & Rotæ decisiones, quæ postea prodierunt, vel non sunt audiendi, cum loquantur contra tarentem Doctorem, & qui contra omnes loquuntur, non bene loquuntur.

9. Nota verò, quod post hæc scripta inueni Magistrum Texeda in *Controu. Theol. moral. tom. 2. lib. 4. tr. 2. controu. 17.* qui cum acriter pugnaffet contra Machinum asserendum Equites D. Jacobi, Calatravæ, &c. non esse verè Religiosos, tamen postea n. 63. fol. 374. fatetur aliter dicendum esse de Equitibus Hierosolymitanis, quos esse veros Religiosos ex vi voti, dicendum esse confirmat.

10. Ex his ego olim interrogatus respondi, quod legatum in Testamento relicto sub conditione, si aliquis efficiatur Religiosus, possit consequi si talis efficiatur Eques Melitenis, sicuti si quis vouisset Religionem, satisfaceret voto ingrediendo Religionem Hierosolymitanam, vt ego alibi probabiliter firmavi, & me citato concedit etiam Vidali, vbi supra.

11. Post hæc scripta præter Doctores citatos, sententiam Patris Vidali nouissimè inuenio tanquam improbabilem damnare doctum, & amicum Patrem Escobar de Mendoza in *Theol. moral. lib. 7. sect. 2. c. 44. Prob. 9. 1. n. 736.*

RESOL. XII.

An Responsor casus conscientia possit consilere in his que pertinent ad utilitatem interrogantis, iuxta aliam opinionem, contra propriam; ita vt sit deus, qui possit relicta opinione, quam probabiliter existeret iuxta probabilem consilere, quando penitens non committit eximiet, v.g. ab obligatione restitutionis, & alia, quæ quacumque?

Et quid autem, quando ipse Responsor ad quidpiam obligat?

Et an quando supradictus Responsor casum interrogatur, quid ipse sentiat esse verius, & probabilius, an tunc debeat consilere, quod ipse indicat esse verius, & probabilius? Ex p. 2. tr. 13. Ref. 14.

1 §. Respondeo affirmatiuè cum Sayro lib. 1. cap. 6. num. 11. Valquez in p. 2. tom. 1. disp. 61. num. 14. Sanch. in *summ. tom. 1. lib. 1. c. 9. num. 19.* & aliis. Imò aliquando tenetur opinionem liberantem, & benigniorem interroganti declarare, quando de opinione liberante, & benigniori interrogatur à penitente, seu petente consilium, vt docet Salas in p. 2. tom. 1. tr. 8. disput. unica, sect. 9. n. 85. & sect. 10. num. 9. Sanchez vbi supra. num. 21. & Sancius in *selectis disp. 33. n. 52.*

2. Sed non grauabor hic apponere verba Villalobos in *summa, tom. 1. tract. 1. dub. 12. num. 2.* [Anque el confessor tenga vna opinion probable, y sabe, que ay otra, que fauore ce al penitente, la qual el penitente no sabe deue el Confessor seguir la que fauorece al penitente.] Itaque, vt cum Becano in p. 2. tract. 1. c. 4. g. 9. num. 16. claudam hanc resolutionem dico, quod debet vnusquisque ita consilium præstare, vt non mentatur.

De Opinione probabili Ref. XIII. &c. 9

mentatur, non tamen necesse est ut id consulat, quod ipse iudicat esse probabilis. Nam si interrogaretur quid ipse sentiat, esse verius, vel probabilis, tunc debet consulere, quod ipse iudicat esse verius, vel probabilis. Si autem solum interrogaretur de practica obligatione, potest sepe consulere id tanquam licitum, quod ipse iudicat esse minus probabile. Nam consilium magis spectat ad iudicium practicum, quam ad speculationem. Unde sepe non solum recte, sed etiam melius faceret, ita consulendo, ut vel utilitatis proximi rationem habeat, vel id consulet, quod facilius, & cum minori periculo potest ab alio praestari. Hac Becanus, multum conducentia pro responsoribus casuum conscientia.

3. Notandum est etiam, quod recte Vasquez in p. 2. disp. 62. c. 9. num. 47. & disput. 63. c. 3. num. 14. & Salas in p. 2. tr. 8. disp. unica. sect. 9. num. 85. notavit, tunc posse virum doctum relicta opinione, quam probabilioris credit, iuxta probabilem consulere, quando petentem consilium eximit, v. g. ab obligatione restitutionis, & alia quacumque, secus autem, quando ipsum ad quippiam obligat. Unde non est audiendus Sanchez in summa, tom. 1. lib. 1. cap. 9. numero 21. qui contrarium docet.

RESOL. XIII.

An copio, quod aliqua opinio in aliquo libro invenitur impressa, existimanda sit probabilis? Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 60.

§. 1. **A**D hoc dubium respondet Ioseph Rocafull. in praxi Theolog. moral. tom. 2. part. 3. lib. 3. cap. 2. num. 20. Quod si liber sit alicuius Doctoris iunioris, & moderni, debet opinio censeri probabilis; dum non constet reiectam esse à Sede Apostolica, tanquam improbabilem. Et ratio est: quia, si ore tenus consultus Doctor grauis id doceret, doctrina illa esset probabilis: ergo scriptis tradita, & typis mandata erit pro probabili habenda; maxime quia quod typis mandatur, magna circumspexione & attentione elaboratum praesumitur, & Doctorum virorum iudicio, ac censura probatum est. Quod si liber sit alicuius Doctoris antiqui, non protinus illius opinio probabilis habenda est: nam potest esse antiquata iam, & à Sede Apostolica reprobata, & potest à Iunioribus aliqua ratio, lex, vel decretum maximam vim habens contra illam opinionem, & planè conuincens esse falsam, animaduersa esse, quibus stantibus antiqua illa opinio, quamuis, dum hac non constabant, esset probabilis, nostro tempore improbabilis est facta. Cæterum, si istis nouiter animaduersis contra antiquam opinionem, adhuc sint Doctores Neoterici, qui illam propugnent, & rationibus contrariis satisfaciant, & oppositas leges, siue decreta exponant, antiquorum opinio adhuc probabilitatis virorem conferuare existimanda est. [Ita Rocafull.]

2. Sed hoc displicet Petro Marchant. in Tribun. Sacrament. tr. 7. s. iit. 5. quest. 5. vbi sic ait: [Pater, quam periculosum sit sequi quorumlibet Authorum, & Doctorum opinionem ex sola auctoritate, quod illas in suis libris referant, & permittantur imprimi; neque enim praelum, neque impressio, aut etiam censura euulgari permittens librum, dat auctoritatem opinionibus singulis, aut Authorum sententiis, quæ in libro reperiuntur: neque liber ipse, eod quod approbatus est, indicat omnes opiniones probatas; sed sufficit, quod liber, siue Author, nihil contra fidem, aut bonos mores aperte doceat, aut apertos errores seminet. In tantum verò eorum opiniones existimandæ sunt, in quantum rationes sunt legi conformes, &

non plus.] Hac ille, cui quidem ego libenter adhaereo.

RESOL. XIV.

An auctoritas vnius Doctoris probi, & docti reddat opinionem probabilem? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 30.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Angelus, Nauarrius, Valentia, & Sa, quos citat & sequitur Sanchez in summa tom. 1. lib. 1. cap. 9. num. 7. quia illa est opinio probabilis, quæ non leui innititur fundamento; sed auctoritas viri docti, & pij non est leue fundamentum, maxime si adducat aliquam rationem probabilem, & eius opinio non sit contra communem, ergo, &c.

2. Sed hanc sententiam ita absolute prolatam non placet Laurentio de Portel in dub. Regular. ver. opinio eligenda, num. 4. & ideo illam limitat, ut vera sit in casu nouo nunquam ab aliis disputato, tunc enim quis poterit quietari cum dicto vnius tantum Theologi dicentis licere, & aliquam rationem habentis; secus in casu à multis aliis ventilato, & pluribus rationibus in contrarium ac Doctoribus munito; tunc enim non est acquiescendum vnius Doctoris dicto, obstantibus aliis multis, & Doctoribus, & rationibus, & sic est intelligendus D. Thom. cum dixit, posse aliquem acquiescere dicto solius Magistri, in casu scilicet nunquam ab aliis ventilato, & cuius noni casus ipse Magister resolutionem colligit ex dictis ab aliis. Ita Portel.

3. Sed non desinam hic adnotare sententiam affirmatiuam Sanchez sine vlla limitatione, docere etiam absolute Merollam tom. 1. disput. 3. cap. 4. dub. 1. num. 4. Fillucium tom. 2. tract. 21. cap. 3. num. 134. & alios.

4. Notandum est tamen hic obiter cum Villalobos in summa tom. 1. tr. 5. 1. diff. 7. n. 1. [Que la opinion de vn Doctor singular, que sustenta el valor del matrimonio ya hecho, como se funde en razon probable, se ha de preferir a la opinion de muchos, que la impugnen como dizen Hostiensis. Iuan Andres Ancazano, Alexandro de Neuo in c. si vide cognat. spir. y que esta doctrina de vn Doctor singular se estienda a qualquiera causa pia lo dize Beroto in c. 1. num. 281. de consuet.]. Ita ille, cuius sententiam sequitur Castrus Palaus in opere mortali tom. 1. disp. 2. punct. 1. n. 12.

RESOL. XV.

An quando varietas opinionum versatur inter superiorem, & subditam, teneatur subditum obedire? Et an Superior non possit iuste punire subditum non obediens dictum ad id opinione probabili? Ex part. 2. tr. 13. Ref. 10.

§. 1. **A**D hanc questionem respondet Villalobos in summa tom. 1. tract. 1. dub. 11. n. 12. Malderus in p. 2. q. 19. art. 5. disput. 86. §. dico quarto. Sayrus in Clauis Regia, lib. 1. c. 12. n. 6. Sanchez in summa, tom. 2. lib. 6. c. 3. n. 7. Turrianus in 2. 2. disp. 50. dub. 5. n. 9. Salas in p. 2. tom. 1. tr. 8. disp. unica. sect. 8. n. 76. & seq. Vasquez in p. 2. tom. 1. disp. 62. num. 32. & seq. Lessius lib. 2. c. 11. dub. 9. num. 76. & seq. & distinguunt multos casus, quos refert, & impugnat Ioannes Sancius in suis selectis, disp. 33. per totam; vbi absolute probat ex multis hanc conclusionem, subditum non constringi obedire, quoties opinio aliqua probabilis asseruerit, ipsum

Sup. hoc in tom. 9. tr. 2. Ref. 340. latè in §. 128. in tom. 5. tr. 9. Ref. 1. §. Ec post. cūsum ad lin. 9. & in tom. 3. tr. 6. Ref. 88. §. VI. detur, in fin. & ibi in tr. 4. Refol. 3. paulo post intium, v. g. Respondeo. & in tr. 7. c. 1. ref. 249. §. 2. ad medium, a vers. Sed cum auctoritas.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. ref. 135 & in tom. 9. tr. 2. ref. 140. & cūsum in aliis §§. & vers. earum annotatio. num.

Sup. hoc in ref. seq. & in tom. 7. tr. 1. ref. 133. §. 2. ad medium, à vers. idem dicent. & in tom. 5. 1. ex lata doctrina ref. 31. per totam, signanter à §. Sed ad, & §. Verum, &

non